

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1957

9 Σεπτεμβρίου 2009

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 43804/ΕΥΘΥ 2041

Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 υπουργικής απόφασης Συστήματος Διαχείρισης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Το ν. 3614/2007 «Διαχείριση, Έλεγχος και Εφαρμογή Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013» (ΦΕΚ 267/Α'/3.12.2007 και ειδικότερα τα άρθρα 2, 4, 7, 9, 19 και 26 αυτού.

2. Τον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1260/1999, όπως τροποποιήθηκε με τον 1341/2008 και τον Καν. 284/2009.

3. Τον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1828/2006 της Επιτροπής της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2006 για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1083/2006 του Συμβουλίου περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

4. Τον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1783/1999, όπως τροποποιήθηκε με τον Καν. 397/2009.

5. Τον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1784/1999, όπως τροποποιήθηκε με τον Καν. 396/2009.

6. Τον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1084/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1164/1994.

7. Το ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 247/Α'/27.11.1995) και ειδικότερα το άρθρο 104 αυτού.

8. Το ν.δ. 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (ΦΕΚ 90/Α'/5.4.1974) όπως ισχύει σήμερα, καθώς και τις διατάξεις του π.δ. 16/1989 «Κανονισμός Λειτουργίας των ΔΟΥ» (ΦΕΚ 6/Α'/5.1.1989).

9. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α'/22.4.2005).

10. Το π.δ. 178/2000 «Οργανισμός του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (ΦΕΚ 165/Α'/14.7.2000).

11. Το π.δ. 81/2002 «Συγχώνευση των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών» (ΦΕΚ 57/Α'/21.3.2002).

12. Την υπ' αριθμ. 42362/Υ252/28.9.2007 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών» (ΦΕΚ 1948/Β'/3.10.2007).

13. Την υπ' αριθμ. 7725/28.3.2007 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί έγκρισης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς.

14. Την υπ' αριθμ. 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 υπουργική απόφαση συστήματος διαχείρισης.

15. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη, αποφασίζουμε:

Την τροποποίηση και κωδικοποίηση των κεφαλαίων Γ, Δ και Ε της υπ' αριθμ. 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 ΥΑ ως ακολούθως:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΟΡΙΣΜΟΥ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡ. 4 ΤΟΥ ν. 3614/2007

Άρθρο 6

Απόφαση ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης

Το περιεχόμενο της απόφασης ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέρη:

1. Το προσόμιο της απόφασης στο οποίο παρατίθενται οι διατάξεις και τα στοιχεία των σχετικών εγγράφων που ο υπογράφων ή οι υπογράφωντες την απόφαση έχουν υπόψη τους για την έκδοσή της και ισχύουν κατά την εφαρμογή της. Στο μέρος αυτό σημειώνονται:

1.1 Οι διατάξεις του ν. 3614/2007 και ειδικότερα τα άρθρα 4 και 3 αυτού.

1.2 Η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος,

1.3 Η υπουργική απόφαση συστήματος διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007-2013, του στόχου 1 και 2,

1.4 Το εγκεκριμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007-2013, του στόχου 1 και 2, όπως αυτό ισχύει

1.5 Η κοινή υπουργική απόφαση τροποποίησης (αναδιάρθρωσης) της ειδικής υπηρεσίας ή άλλη κανονιστική πράξη με την οποία προσδιορίζεται η αρμοδιότητα έκδοσης απόφασης ένταξης σε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

1.6 Η απόφαση ορισμού του αρμόδιου για την υπογραφή της απόφασης ένταξης οργάνου.

1.7 Η εισήγηση της διαχειριστικής αρχής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

2. Το περιεχόμενο της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης. Στο μέρος αυτό, σημειώνονται:

2.1 Στο άρθρο 1 της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης προσδιορίζεται ο ακριβής τίτλος του φορέα που αναλαμβάνει την άσκηση του συνόλου ή μέρους των αρμοδιοτήτων της διαχειριστικής αρχής επιχειρησιακού προγράμματος, και το αρμόδιο όργανο για την υπογραφή της απόφασης ένταξης.

2.2 Στο άρθρο 2 της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης προσδιορίζονται οι θεματικές προτεραιότητες για τις οποίες αναλαμβάνει την άσκηση αρμοδιοτήτων διαχείρισης και η συνολική δημόσια δαπάνη σε επίπεδο αξόνων προτεραιότητας.

2.3 Στο άρθρο 3 της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης περιγράφονται οι αρμοδιότητες διαχείρισης του άρθρου 3 του ν. 3614/2007 οι οποίες εκχωρούνται, με την αντίστοιχη όπου απαιτείται ανάλυση.

2.4 Στο άρθρο 4 της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, περιγράφονται οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης έναντι της διαχειριστικής αρχής και ιδίως η τήρηση όλων των απαιτήσεων που απορρέουν από το εγκεκριμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων καθώς επίσης και η υποχρέωση διασφάλισης της απαιτούμενης διάκρισης καθηκόντων στο εσωτερικό του όταν ο ίδιος φορέας ασκεί και καθήκοντα δικαιούχου.

2.5 Στο άρθρο 5 της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, περιγράφονται οι υποχρεώσεις της διαχειριστικής αρχής του επιχειρησιακού προγράμματος και ιδίως η υποχρέωση ενημέρωσης του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης για το εφαρμοζόμενο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και την υποστήριξη του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης για την ορθή εφαρμογή του, η υποχρέωση της παρακολούθησης της εκτέλεσης των αρμοδιοτήτων του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης και η διασφάλιση ενημέρωσης της Αρχής Πιστοποίησης με όλα τα αναγκαία στοιχεία πριν από κάθε αίτημα πληρωμής.

2.6 Στο άρθρο 6 της απόφασης ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, προσδιορίζονται οι ειδικοί όροι που διέπουν την απόφαση ορισμού ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης και ιδίως οι όροι τροποποίησής της και η υποχρέωση ενημέρωσης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και της Αρχής Πιστοποίησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΑΧΡΕΩΣΤΗΤΩΣ Ή ΠΑΡΑΝΟΜΩΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΩΝ ΠΟΣΩΝ ΑΠΟ ΠΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007 - 2013, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡ. 26 ΤΟΥ ν. 3614/2007

Άρθρο 7

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως:

Παρατυπία: κάθε παράβαση διάταξης του Κοινοτικού δικαίου η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης.

Δημοσιονομική Διόρθωση: Η ακύρωση του συνόλου ή μέρους της Κοινοτικής ή και Εθνικής συμμετοχής σε ένα έργο ή πράξη, στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησής του από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013 η οποία είναι ανάλογη της παράτυπης δαπάνης διαπιστώνεται.

Αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό: Κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία σύμφωνα με τους όρους της σχετικής σύμβασης ή απόφασης με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης.

Ανάκτηση: Η επιστροφή των αχρεωστήτως ή παράνομα καταβληθέντων ποσών από τον λαβόντα για μη νόμιμη αιτία.

Διατάκτης: ο Υπουργός, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, ή άλλο εξουσιοδοτημένο αρμόδιο όργανο, το οποίο αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος πιστώσεων του προϋπολογισμού του φορέα του και προσδιορίζει τις απαιτήσεις κατά του Δημοσίου.

Άρθρο 8

Πεδίο εφαρμογής της απόφασης - Αρμόδια όργανα για την διενέργεια επαληθεύσεων / επιθεωρήσεων

1. Οι διαδικασίες δημοσιονομικής διόρθωσης και η ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παράνομα καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού ή τον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την υλοποίηση έργων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007 - 2013, εφαρμόζονται:

(α) από την Αρχή Πιστοποίησης κατόπιν επιθεωρήσεων που διενεργούνται από την ίδια ή υπό την ευθύνη της, στους φορείς των άρθρων 3 και 4 του ν. 3614/2007, στους δικαιούχους συγχρηματοδοτούμενων πράξεων και στις πράξεις τους, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 13, παράγραφος 2, σημείο (ιγ) του ν. 3614/2007,

(β) από τις Διαχειριστικές Αρχές, τις Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές, τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, κατόπιν διοικητικής ή επιτόπιας επαληθεύσεως που διενεργούν σε πράξεις των οποίων έχουν αναλάβει τη διαχείριση, οι οποίες καλύπτουν τις διοικητικές, οικονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των πράξεων αυτών, στο πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007 -2013, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 του ν. 3614/2007.

2. Οι διοικητικές ή επιτόπιες επαλήθευσεις που διενεργούν τα ανωτέρω όργανα αφορούν και τη διαπίστωση της τήρησης των δεσμεύσεων, που προβλέπονται στην απόφαση χρηματοδότησης/ένταξης πράξης ή στη σύμβαση που υπογράφει ο δικαιούχος με την αρμόδια αρχή, μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησης της πράξης και σε χρονικό ορίζοντα που προβλέπεται στην απόφαση ή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

3. Για ειδικές περιπτώσεις (εξειδικευμένα έργα ή πολύπλοκα) μετά από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν εμπειρογνώμονες που υποβάλλουν γνωμοδότηση. Η γνωμοδότηση αυτή επισυνάπτεται στην έκθεση επιθεώρησης ή επιτόπιας επαλήθευσης.

Άρθρο 9 Δημοσιονομική διόρθωση μετά από διοικητική επαλήθευση

1. Στην περίπτωση που, κατά τη διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης της δήλωσης δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 του ν. 3614/2007 και η οποία αφορά δαπάνες για τις οποίες έχει καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά, διαπιστώνεται παρατυπία για οποιαδήποτε αιτία, τα ποσά αυτά αφαιρούνται από τα συγχρηματοδοτούμενα ποσά του Επιχειρησιακού προγράμματος που καταχωρούνται στο ΟΠΣ από την αρχή που ασκεί τα αντίστοιχα καθήκοντα διαχείρισης. Για το ύψος και την αιτιολογία της περικοπής ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος, με την έκθεση διοικητικής επαλήθευσης και καλείται να διατυπώσει εγγράφως και εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την κοινοποίηση του εγγράφου τυχόν αντιρρήσεις του, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 11.

2. Στην περίπτωση που προτείνεται η ανάκτηση των ποσών που έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως ή παρανόμως σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, η έκθεση εγκρίνεται από το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

3. Στην περίπτωση που η διοικητική επαλήθευση διενεργείται προκειμένου να καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά στους δικαιούχους, η έκθεση εγκρίνεται από το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 10 Δημοσιονομική διόρθωση μετά από επιτόπια επαλήθευση / επιθεώρηση

1. Μετά την ολοκλήρωση της επιτόπιας επαλήθευσης/επιθεώρησης και της λήψης τυχόν συμπληρωματικών στοιχείων συντάσσεται από τα αρμόδια όργανα του άρθρου 8 της παρούσας, εντός δέκα πέντε (15) ημερολογιακών ημερών, σχετική έκθεση επαλήθευσης / επιθεώρησης. Η έκθεση επαλήθευσης / επιθεώρησης, περιλαμβάνει συμπεράσματα και τυχόν συστάσεις που θα βασίζονται σε σαφή και τεκμηριωμένη ανάλυση των εντοπισθέντων προβλημάτων και των συνεπειών τους και καταχωρείται στο ΟΠΣ εντός τριών ημερών από την έγκρισή της. Η έκθεση συνοδεύεται από δελτίο με ποσοτικοποίηση των σφαλμάτων ή παρατυπιών το οποίο καταχωρείται στο ΟΠΣ και μειώνει αντίστοιχα τα συγχρηματοδοτούμενα ποσά που έχουν ήδη καταχωρηθεί.

2. Στην περίπτωση που, κατά την επαλήθευση/επιθεώρηση διαπιστώνεται παρατυπία και αφορά δαπάνες για τις οποίες έχει καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά, αυτή αναφέρεται στην έκθεση με κατάλληλη τεκμηρίωση και αναφορά των διατάξεων που παραβιάστηκαν και προτείνεται δημοσιονομική διόρθωση και κατά περίπτωση η ανάκτηση των ποσών που έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως ή παρανόμως σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

3. Στην περίπτωση που προτείνεται η ανάκτηση των ποσών που έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως ή παρανόμως σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, η έκθεση εγκρίνεται από το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

4. Στην περίπτωση που η επιτόπια επαλήθευση διενεργείται προκειμένου να καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά στους δικαιούχους, η έκθεση εγκρίνεται από το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

5. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της επαλήθευσης/επιθεώρησης κοινοποιούνται εγγράφως στον κάθε ελεγχόμενο φορέα από την υπηρεσία που διενήργησε την επαλήθευση/επιθεώρηση, εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από τη σύνταξή της. Στην περίπτωση που προτείνεται δημοσιονομική διόρθωση ή/και ανάκτηση η έκθεση κοινοποιείται εγγράφως στον κάθε ελεγχόμενο φορέα κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Άρθρο 11 Διαδικασία αντιρρήσεων και οριστικοποίηση πορίσματος επαλήθευσης / επιθεώρησης

1. Ο ελεγχθείς φορέας μπορεί, εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την κοινοποίησή σε αυτόν της έκθεσης επιθεώρησης/επιτόπιας επαλήθευσης ή της έκθεσης διοικητικής επαλήθευσης, να υποβάλει στην αρμόδια αρχή εγγράφως τις αντιρρήσεις του.

2. Οι αντιρρήσεις εξετάζονται από την αρμόδια αρχή που διενήργησε την επαλήθευση ή την επιθεώρηση, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την υποβολή τους, η οποία και εκδίδει σχετική απόφαση επί των αντιρρήσεων. Σε κάθε περίπτωση που απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση, προκειμένου να ληφθεί απόφαση για το βάσιμο ή μη των αντιρρήσεων που υποβλήθηκαν, διενεργείται συμπληρωματική επαλήθευση / επιθεώρηση από το ίδιο όργανο που διενήργησε την αρχική επαλήθευση / επιθεώρηση. Η σχετική απόφαση επί των αντιρρήσεων στην περίπτωση αυτή ολοκληρώνεται εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία της διενέργειας της συμπληρωματικής επαλήθευσης και τη λήψη τυχόν συμπληρωματικών στοιχείων.

3. Μετά την εξέταση των αντιρρήσεων ή την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας υποβολής τους το πόρισμα της έκθεσης επαλήθευσης/επιθεώρησης οριστικοποιείται με την έκδοση απόφασης με την οποία οριστικοποιείται η δημοσιονομική διόρθωση κατά το μέρος που κριθούν αβάσιμες οι αντιρρήσεις. Κατά το μέρος που κριθούν βάσιμες οι αντιρρήσεις οι σχετικές δαπάνες καταχωρούνται στο ΟΠΣ με αντίστοιχο Δελτίο Διόρθωσης Καταχωρηθέντων Πληρωμών.

4. Σε περίπτωση που το οριστικοποιημένο πόρισμα επαλήθευσης/επιθεώρησης και η απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης περιλαμβάνουν πρόταση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών, η απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης αποτελεί και εισήγηση έκδοσης απόφασης ανάκτησης προς το διατάκτη της δαπάνης αρμόδιο Υπουργό ή Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας ή Νομόρχη.

Άρθρο 12

Όργανα έκδοσης απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης

Αρμόδια όργανα για την έκδοση της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης είναι:

(α) Ο αρμόδιος Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας που εποπτεύει την Ειδική Υπηρεσία ή τον Ενδιάμεσο Φορέα που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ 2007 - 2013 ευθύνης Υπουργείου, όταν η παρατυπία διαπιστώνεται μετά την διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης της παρ. 1 του άρθρου 9, ή μετά τη διενέργεια επιτόπιας επαλήθευσης του άρθρου 10 της Ειδικής Υπηρεσίας ή του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης. Στην περίπτωση που ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αρμόδιο όργανο για την έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης είναι ο Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας που εποπτεύει την οικεία Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης, η οποία έχει εκχωρήσει τις αρμοδιότητες διαχείρισης.

(β) Ο Γενικός Γραμματέας της αντίστοιχης Περιφέρειας που εποπτεύει την Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας, όταν η παρατυπία διαπιστώνεται μετά τη διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης της παρ. 1 του άρθρου 9, ή μετά τη διενέργεια επιτόπιας επαλήθευσης του άρθρου 10 της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής.

(γ) Ο Γενικός Γραμματέας Επενδύσεων και Ανάπτυξης, όταν η παρατυπία διαπιστώνεται μετά τη διενέργεια επιθεώρησης από την Αρχή Πιστοποίησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 13 του ν. 3614/2007.

Άρθρο 13

Απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης και το περιεχόμενό της

1. Στην απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης αναφέρονται τα στοιχεία ταυτότητας του έργου του δικαιούχου και της παρατυπίας.

(α) Ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες υπηρεσίες) στους οποίους επιβάλλονται δημοσιονομικές διορθώσεις,

(β) Το ύψος των δαπανών που αυτή αφορά,

(γ) Ο επιμερισμός των πληρωμών κατά πηγή προέλευσης εθνικών και των κοινοτικών πόρων,

(δ) Η αναλυτική αιτιολογία της δημοσιονομικής διόρθωσης, με ειδική αναφορά στις διατάξεις που παραβιάστηκαν καθώς και τον τρόπο παραβιάσής τους,

(ε) Η αιτιολογημένη πρόταση για τη συνέχιση ή τη διακοπή της χρηματοδότησης, καθώς και το ύψος αυτής,

2. Στην περίπτωση που προβλέπεται ανάκτηση στην απόφαση παρατίθεται πέραν των ανωτέρω, εισήγηση προς τον διατάκτη για την έκδοση απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών

και αναφέρονται:

(α) Ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) από τους οποίους αναζητούνται τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά, καθώς και τα τυχόν συνυπόχρεα αυτών πρόσωπα.

(β) Το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσόν, το οποίο περιλαμβάνει και τόκους σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 15 της παρούσας,

(γ) Η αιτία της επιστροφής του ποσού.

3. Στην περίπτωση που τα όργανα του άρθρου 12 είναι και διατάκτες της δαπάνης η απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης ταυτίζεται με την απόφαση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών.

Άρθρο 14

Καθορισμός του ύψους της δημοσιονομικής διόρθωσης

1. Αναλογικές δημοσιονομικές διορθώσεις

Το ποσό της δημοσιονομικής διόρθωσης, το οποίο επιβάλλεται από τα αρμόδια όργανα, υπολογίζεται, με βάση τις μεμονωμένες παράτυπες δαπάνες που ο δικαιούχος δήλωσε στην αρμόδια αρχή διαχείρισης και ισούται προς το ποσό της προκληθείσας ζημίας.

2. Κατ' αποκοπή διορθώσεις

Όταν δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς το ποσό της προκληθείσας ζημίας και η εξ ολοκλήρου ακύρωση της παράτυπης δαπάνης θα ήταν δυσανάλογη, τα αρμόδια όργανα τα οποία έχουν αναλάβει αρμοδιότητες διαχείρισης επιχειρησιακού προγράμματος ή η Αρχή Πιστοποίησης, επιβάλλουν δημοσιονομικές διορθώσεις κατ' αποκοπή, υπολογίζοντας τη βαρύτητα της παράβασης που οδήγησε στη διαπιστωθείσα παρατυπία.

3. Στις περιπτώσεις πράξεων ενισχύσεων οι δημοσιονομικές διορθώσεις και οι ανακτήσεις εφαρμόζονται στη δημόσια συνεισφορά που αντιστοιχεί στις δαπάνες που περιλαμβάνονται στη δήλωση δαπανών και η οποία έχει καταβληθεί στους δικαιούχους από το φορέα που χορηγεί την ενίσχυση.

4. Εφόσον οι εντοπισθείσες παρατυπίες επηρεάζουν και μελλοντικές πληρωμές οι οποίες δεν έχουν δηλωθεί ή/και πραγματοποιηθεί και εμπίπτουν στην παράγραφο 1 διακόπτεται η περαιτέρω συγχρηματοδότηση, του επηρεαζόμενου μέρους, με σχετική αναφορά στην απόφαση του άρθρου 13. Στην περίπτωση που οι παρατυπίες εμπίπτουν στην παράγραφο 2 δύναται να συνεχιστεί η συγχρηματοδότηση και η κατ' αποκοπή διόρθωση εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές κατά την καταχώρησή τους στο ΟΠΣ.

Άρθρο 15

Ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών

1. Η έκδοση της απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού εκδίδεται από το διατάκτη μετά από την εισήγηση του άρθρου 13, παρ. 2 σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και κοινοποιείται στην Αρχή Πιστοποίησης και στην Αρχή Ελέγχου.

2. Το προς ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό, επιστρέφεται εντόκως από την ημερομηνία καταβολής του μέχρι την ημερομηνία επιστροφής του ποσού στη ΔΟΥ. Το επιτόκιο που εφαρμόζεται είναι το επιτόκιο αναφοράς που ορίζεται, για κάθε ημερολογιακό έτος, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Ελλάδα και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ικής Ένωσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κεφάλαιο V του Κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής.

3. Η απόφαση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού που εκδίδει ο διατάκτης αποτελεί νόμιμο τίτλο βεβαίωσης του χρέους και είναι αμέσως εκτελεστή.

4. Η απόφαση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού υπόκειται στα ένδικα μέσα που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

5. Μετά από την κοινοποίηση με επίδοση της απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού, ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλει, εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών, το ποσό το οποίο έχει καταλογισθεί, σε οποιαδήποτε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), προσκομίζοντας την απόφαση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού καθώς και το σημείωμα κατάθεσης που τη συνοδεύει. Η Δ.Ο.Υ., στην οποία καταβάλλονται, γνωστοποιεί αμέσως την είσπραξη του οφειλόμενου ποσού στην υπηρεσία που εξέδωσε την απόφαση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού, καθώς και την Αρχή Πιστοποίησης. Την υπηρεσία ενημερώνει και ο υπόχρεος με την προσκόμιση σε αυτήν των στοιχείων τεκμηρίωσης του καταβληθέντος ποσού.

6. Σε περίπτωση μη επιστροφής του χρηματικού ποσού εντός της ανωτέρω προθεσμίας, η διαδικασία βεβαίωσης του χρέους ολοκληρώνεται με τη σύνταξη του χρηματικού καταλόγου από την υπηρεσία που εξέδωσε την απόφαση ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού και με την αποστολή του στην αρμόδια για τη φορολογία εισοδήματος Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) του υπόχρεου.

7. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης πληρωμής, το προς ανάκτηση ποσό επιβαρύνεται με τις προσαυξήσεις καταβολής που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

8. Η αρμόδια Δ.Ο.Υ., μετά την είσπραξη των ποσών που ανακτώνται, ενημερώνει εγγράφως σχετικά την υπηρεσία που συντάξε το χρηματικό κατάλογο, καθώς και την Αρχή Πιστοποίησης.

9. Τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά, βεβαιώνονται και εισπράττονται ως έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού και εισάγονται στην κατηγορία των ειδικών εσόδων με Κ.Α.Ε. 3941 "Έσοδα από καταλογισμούς σε φορείς που υλοποιούν προγράμματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου", 3943 "Έσοδα από καταλογισμούς σε φορείς που υλοποιούν προγράμματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής" κατά περίπτωση ανάλογα με την προέλευση της κοινοτικής συμμετοχής που αναζητείται.

Με τη λήξη κάθε εξαμήνου και με ευθύνη της Δ/νσης Δημοσιονομικών Σχέσεων με την Ε.Ε. του Γ.Λ.Κ. τα συνολικά ποσά των εσόδων των ανωτέρω Κ.Α.Ε μεταφέρονται και εγγράφονται σε ειδικό λογαριασμό εσόδων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Άρθρο 16

Διαδικασία Δημοσιονομικών Διορθώσεων μετά από ελέγχους ελεγκτικών οργάνων της Ε.Ε. ή της Αρχής Ελέγχου

Στις περιπτώσεις, που διαπιστώνονται παρατυπίες με βάση τα οριστικά πορίσματα από ελέγχους ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή με βάση τα οριστικά

πορίσματα της Αρχής Ελέγχου, με την επιφύλαξη δικαστικών εκκρεμοτήτων, η δημοσιονομική διόρθωση καταχωρίζεται στο ΟΠΣ με ευθύνη της αρμόδιας αρχής που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης για την αντίστοιχη πράξη. Για το σκοπό αυτό η αρμόδια αρχή συντάσσει Δελτίο Διόρθωσης Καταχωρηθέντων Πληρωμών το οποίο και καταχωρεί στο ΟΠΣ αφαιρώντας τις παράτυπες πληρωμές. Ειδικότερα, οι κατ' αποκοπή διορθώσεις που αφορούν περισσότερες από μία πράξεις εφαρμόζονται με ευθύνη της Αρχής Πιστοποίησης η οποία και ενημερώνει τις αρχές που ασκούν καθήκοντα διαχείρισης.

Άρθρο 17

Επιπτώσεις Δημοσιονομικών Διορθώσεων

1. Τα ποσά των δημοσιονομικών διορθώσεων κατά φορέα χρηματοδότησης (Υπουργείου ή Περιφέρειας ή Νομαρχίας) εξαιρουμένων των ποσών για τα οποία εκδίδεται απόφαση ανάκτησης ή των ποσών που βαρύνουν τους ίδιους πόρους των δικαιούχων, σε ετήσια βάση λαμβάνονται υπόψη ως κριτήριο μειώνοντας ανάλογα τη συνολική επίδοση, κατά την κατανομή του εθνικού αποθεματικού επίδοσης.

2. Τα ποσά των δημοσιονομικών διορθώσεων κατά φορέα χρηματοδότησης (Υπουργείου ή Περιφέρειας ή Νομαρχίας) σε ετήσια βάση, μετά την αφαίρεση των ποσών για τα οποία εκδίδεται απόφαση ανάκτησης σύμφωνα με το άρθρο 15, είτε βαρύνουν τους ίδιους πόρους των δικαιούχων, είτε μειώνουν το συνολικό όριο πληρωμών από εθνικούς πόρους, φορέα χρηματοδότησης, του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του επομένου έτους. Για τον υπολογισμό του παραπάνω ποσού λαμβάνονται υπόψη οι αποφάσεις δημοσιονομικών διορθώσεων που έχουν εκδοθεί μεταξύ της 1 Ιουλίου του έτους ν και 30ης Ιουνίου του έτους ν+1 για τον προϋπολογισμό του έτους ν+2 Τα σχετικά ποσά καταγράφονται στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του Κράτους.

3. Τα ποσά των δημοσιονομικών διορθώσεων, που αφορούν έργα κρατικών ενισχύσεων αναζητούνται από τους αρμόδιους διατάκτες ως αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα από τους δικαιούχους της ενίσχυσης.

Άρθρο 18

Μεταβατικές διατάξεις

Οι διατάξεις της υπ' αριθμ. 907/052/03 (ΦΕΚ Β 878/2.7.2003): Εθνικό σύστημα δημοσιονομικών διορθώσεων για την ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού για την υλοποίηση προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.), του Ταμείου Συνοχής και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών για την προγραμματική περίοδο 2000 - 2006, εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την ισχύ της παρούσης για τα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2000-2006.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΤΟΥ Ν. 3614/2007

Άρθρο 19

Πεδίο Εφαρμογής

Η παρούσα αφορά σε δαπάνες που χρηματοδοτούνται, στο πλαίσιο υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμ-

μάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής, εφεξής Ταμεία, στο πλαίσιο των στόχων «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση».

Άρθρο 20

Γενικά περί επιλεξιμότητας

1. Όλες οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση των πράξεων που έχουν αποφασιστεί από τη διαχειριστική αρχή του οικείου Επιχειρησιακού Προγράμματος ή υπό την ευθύνη της, σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται εκ των προτέρων από την Επιτροπή Παρακολούθησης είναι επιλέξιμες για συνεισφορά των Ταμείων με την επιφύλαξη των όρων που διευκρινίζονται στα άρθρα του παρόντος κεφαλαίου Ε.

2. Δαπάνες, που αφορούν νέες κατηγορίες (θεματικές προτεραιότητες) οι οποίες προστίθενται κατά τη στιγμή της αναθεώρησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, είναι επιλέξιμες από τη στιγμή της υποβολής στην Επιτροπή, της αίτησης για αναθεώρηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

3. Μία πράξη διατηρεί το δικαίωμα για συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία μόνον εάν εντός πέντε ετών από την ολοκλήρωσή της και την παράδοσή της σε λειτουργία δεν υποστεί σημαντική τροποποίηση η οποία:

(α) επηρεάζει τη φύση της ή τους όρους υλοποίησής της ή παρέχει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα σε επιχείρηση ή δημόσιο φορέα και

(β) αλλάζει η φύση της κυριότητας στοιχείου υποδομής ή παύει η παραγωγική δραστηριότητα.

Για τις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων σε ΜΜΕ το ανωτέρω χρονικό όριο μπορεί να μειωθεί σε τρία έτη από την ολοκλήρωσή της πράξης σύμφωνα με τους όρους του εφαρμοζόμενου καθεστώτος ενίσχυσης.

Οποιαδήποτε σημαντική τροποποίηση της πράξης εντός του παραπάνω αναφερόμενου διαστήματος υποβάλλεται προς έγκριση στο όργανο που εξέδωσε την απόφαση ένταξης και στην περίπτωση κατάργησής του από τον αρμόδιο Υπουργό που εποπτεύει τον τομέα που υπάγεται το έργο.

Άρθρο 21

Υλοποίηση μιας πράξης και διάρκεια εκτέλεσης

1. Οι δαπάνες για την υλοποίηση μιας πράξης δύνανται να καλύπτουν όλα τα στάδια εκτέλεσής της, από τον εκ των προτέρων προγραμματισμό έως την ολοκλήρωσή της πράξης και τα σχετικά μέτρα δημοσιότητας, τα οποία προβλέπονται στα άρθρα 8 και 9 του Καν (ΕΚ) 1828/2006.

2. Οι επιλέξιμες δαπάνες μιας πράξης δύνανται να περιοριστούν με απόφαση της διαχειριστικής αρχής σε ένα ή περισσότερα στάδια της υλοποίησής της.

3. Οι όροι υλοποίησης της πράξης όπως ορίζονται στο σύμφωνο των όρων αποδοχής της απόφασης ένταξης είναι ουσιώδεις και οποιαδήποτε μονομερής αλλαγή από τον δικαιούχο χωρίς προηγούμενη έγκριση από την αρμόδια διαχειριστική αρχή συνιστά βίσιμη αιτία διακοπής χρηματοδότησης της πράξης. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται συνεπεία αυτής της αλλαγής δεν είναι επιλέξιμες μέχρι την αναγνώρισή τους από την αρμόδια διαχειριστική αρχή. Υποτροπή του δικαιούχου

συνιστά βίσιμη αιτία ανάκλησης της απόφασης ένταξης της πράξης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και μετακίνηση σε αυτόν των δημοσιονομικών επιπτώσεων.

4. Η διάρκεια υλοποίησης μιας συγχρηματοδοτούμενης πράξης αφορά την απαραίτητη χρονική περίοδο για την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης μέχρι τη στιγμή που θα έχουν εκπληρωθεί οι ειδικότεροι στόχοι, όροι και υποχρεώσεις που τίθενται στην απόφαση ένταξής της.

5. Η διάρκεια υλοποίησης των πράξεων ορίζεται στην απόφαση ένταξης και μπορεί να τροποποιείται με αιτιολογημένη απόφαση του οργάνου που την εξέδωσε μετά από πρωτοβουλία του ή πριν τη λήξη της μετά από αίτημα του δικαιούχου.

Άρθρο 22

Πραγματοποιηθείσες δαπάνες

1. Ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που έχουν πράγματι καταβληθεί, αντιστοιχούν σε πληρωμές που έχουν πραγματοποιηθεί από τους δικαιούχους, δικαιολογούνται από τους όρους και τους στόχους των εγκεκριμένων πράξεων και δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά στοιχεία ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας εκτός αν οι ειδικοί κανονισμοί για κάθε Ταμείο προβλέπουν άλλως.

2. Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων κατά την έννοια του άρθρου 87 της Συνθήκης, ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που έχουν πράγματι καταβληθεί από τους δικαιούχους της ενίσχυσης, σύμφωνα με τους όρους και τους στόχους των εγκεκριμένων ενισχύσεων, δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά στοιχεία ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας και έχει καταβληθεί στους δικαιούχους η δημόσια συνεισφορά από τον φορέα που χορηγεί την ενίσχυση.

3. Ως «λογιστικό έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας» νοείται κάθε έγγραφο το οποίο υποβάλλει ο δικαιούχος και το οποίο αιτιολογεί ότι η λογιστική εγγραφή αποτελεί πιστή και ανόθευτη εικόνα των εργασιών που εκτελέστηκαν, σύμφωνα με αποδεκτές λογιστικές πρακτικές.

4. Στις περιπτώσεις πράξεων που κατά την εκτέλεσή τους συμμετέχουν επί μέρους φορείς υπό την συνολική ευθύνη του δικαιούχου, είναι επιλέξιμες οι πραγματικές δαπάνες που καταβάλλονται στην πράξη από τους συμμετέχοντες φορείς και τον ορισθέντα δικαιούχο, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

(α) υπάρχουν έγγραφα τεκμήρια της συμφωνίας των άλλων φορέων σχετικά με τη συνεισφορά τους στην εκτέλεση της συγχρηματοδοτούμενης πράξης

(β) ο δικαιούχος διατηρεί τη συνολική οικονομική ευθύνη για το έργο

(γ) οι δαπάνες που καταβάλλονται από τους άλλους φορείς συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια, ή, όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας

(δ) οι δαπάνες που καταβάλλονται από τους άλλους φορείς αναφέρονται επίσημα στο δικαιούχο ή/και έργο. Ο ορισθείς δικαιούχος έχει την ευθύνη να επαληθεύσει το υπαρκτό και την επιλεξιμότητα των αναφερόμενων δαπανών καθώς και την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, πριν τις δηλώσει στη διαχειριστική αρχή ή στην αρχή πιστοποίησης ή στον ενδιάμεσο φορέα.

(ε) η διαδρομή ελέγχου καλύπτει έως και το επίπεδο των συμμετεχόντων φορέων.

Άρθρο 23 Προκαταβολές

1. Δημόσιες Συμβάσεις: Οι συμβατικές προκαταβολές που αφορούν την εκτέλεση έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, είναι επιλέξιμες εφόσον προβλέπονται στις σχετικές προκηρύξεις και συμβάσεις οι οποίες είναι σύμφωνες με την ισχύουσα νομοθεσία και καταβάλλονται σύμφωνα με τους όρους αυτούς.

Σε κάθε περίπτωση και μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης, οι προκαταβολές θα πρέπει να καλυφθούν από τις δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους και να αφορούν εργασίες οι οποίες πιστοποιούνται από τους δικαιούχους και δικαιολογούνται με εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

2. Κρατικές Ενισχύσεις: Οι προκαταβολές που έχουν καταβληθεί στους δικαιούχους πράξεων κρατικών ενισχύσεων κατά την έννοια του άρθρου 87 της Συνθήκης, από το φορέα που χορηγεί την ενίσχυση, είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους σωρευτικούς όρους:

(α) υπόκεινται στην υποχρέωση ισόποσης τραπεζικής εγγύησης ή δημόσιου χρηματοδοτικού μέσου με ισοδύναμο αποτέλεσμα·

(β) καλύπτονται από τις δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους στο πλαίσιο εφαρμογής του σχεδίου και δικαιολογούνται με εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας, το αργότερο τρία έτη μετά το έτος καταβολής της προκαταβολής και σε κάθε περίπτωση μέχρι την 31.12.2015. Μετά την παραπάνω καταληκτική ημερομηνία δεν είναι επιλέξιμη η προκαταβολή κατά το μέρος που δεν έχει καλυφθεί από πραγματικές πληρωμές του δικαιούχου.

Άρθρο 24 Περίοδος επιλεξιμότητας

1. Οι δαπάνες, είναι επιλέξιμες για συνεισφορά των Ταμείων εάν έχουν όντως καταβληθεί μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2007 και της 31ης Δεκεμβρίου 2015. Οι προθεσμίες μπορεί να περιορίζονται σύμφωνα με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων ή την απόφαση ένταξης.

2. Οι δαπάνες στις οποίες υπεβλήθη δικαιούχος για την υλοποίηση πράξης η οποία ολοκληρώθηκε πριν από την 01.01.2007 ή πριν τη μεταγενέστερη έναρξη της επιλεξιμότητας σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 20 της παρούσας, δεν είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση.

3. Για τις κατηγορίες πράξεων/ενεργειών που η χρηματοδότησή τους χορηγείται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση οι δαπάνες που πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) αφορούν έργο, προϊόν ή υπηρεσία το οποίο παρασχέθηκε εντός της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου,

(β) έχουν καταβληθεί εντός της περιόδου της παραγράφου 1, με εξαίρεση τις περιπτώσεις για τις οποίες η επιλέξιμη περίοδος ορίζεται διαφορετικά στους όρους της σχετικής πρόσκλησης της διαχειριστικής αρχής για την υποβολή των προτάσεων.

4. Για τις πράξεις κρατικών ενισχύσεων, για τις οποίες οι αποφάσεις έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης εκδό-

θηκαν μετά την 01.01.2007, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούν οι δικαιούχοι μετά την υποβολή αίτησης του δικαιούχου εκτός εάν ορίζεται μεταγενέστερη ημερομηνία στο εκάστοτε καθεστώς ενίσχυσης.

5. Για τις πράξεις κρατικών ενισχύσεων για τις οποίες οι αποφάσεις έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης εκδόθηκαν πριν την 1.1.2007 είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την 1.1.2007 εκτός εάν ορίζεται μεταγενέστερη ημερομηνία στις αποφάσεις που ορίζουν τους όρους ενίσχυσης.

Άρθρο 25 Τόπος εκτέλεσης της Πράξης

1. Κατά γενικό κανόνα οι πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία εκτελούνται στην περιοχή που αφορά το οικείο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

2. Οι δαπάνες των πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ ή το ΕΚΤ και αφορούν οριζόντιες δράσεις, οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση σε όλες ή κάποιες περιφέρειες της χώρας είναι επιλέξιμες εφόσον επιμερίζονται με βάση κατανομή που ήδη περιγράφεται στο εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ή ελλείψει σχετικής πρόβλεψης στο ΕΠ, με βάση τεκμηριωμένη κατανομή.

Άρθρο 26 Επιλεξιμότητα παγίων στοιχείων

A. Οι δαπάνες κτήσης ή κατασκευής παγίων (αγορά γηπέδων, κατασκευή έργων υποδομής, κτιρίων, επίπλων, εξοπλισμού, μηχανημάτων, οχημάτων,) απαραίτητων για την ικανοποίηση του στόχου της πράξης είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, υπό τους ακόλουθους όρους και προϋποθέσεις.

Ειδικότερα:

1. Εδαφικές Εκτάσεις: Οι δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους όρους:

(α) Η τιμή αγοράς της εδαφικής έκτασης προσδιορίζεται από ανεξάρτητο ορκωτό εκτιμητή και δεν υπερβαίνει την εμπορική αξία του γηπέδου ή την αντικειμενική αξία για τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού.

(β) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε οργανισμό ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

(γ) το επιλέξιμο ποσό δεν αντιπροσωπεύει ποσό μεγαλύτερο από το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και αφορούν στη διατήρηση του περιβάλλοντος η διαχειριστική αρχή μπορεί να επιτρέπει υψηλότερο ποσοστό.

2. Ακίνητα: Η αγορά ακινήτων όπως κτίρια και τα γήπεδα επί των οποίων έχουν ήδη οικοδομηθεί, είναι επιλέξιμη, εφόσον η αγορά του ακινήτου συνδέεται άμεσα με τους στόχους της σχετικής πράξης και πληρούνται σωρευτικά οι παρακάτω όροι:

(α) Η τιμή αγοράς του ακινήτου προσδιορίζεται από ανεξάρτητο ορκωτό εκτιμητή και δεν υπερβαίνει την εμπορική αξία του ακινήτου.

(β) Το ακίνητο δεν θα πρέπει να έχει αποτελέσει τα προηγούμενα 10 (δέκα) έτη αντικείμενο εθνικής ή κοινοτικής επιχορήγησης.

(γ) Το ακίνητο οφείλει να χρησιμοποιείται για το σκοπό και την περίοδο που έχουν αποφασιστεί από την Διαχειριστική Αρχή.

(δ) Η χρήση του ακινήτου είναι σύμφωνη με τους στόχους του ΕΤΠΑ ή του Ταμείου Συνοχής από το οποίο και συγχρηματοδοτείται.

(ε) Το ακίνητο δε χρησιμοποιείται για κατοικία.

3. Εξοπλισμός: Η δαπάνη αγοράς εξοπλισμού για την ίδρυση ή εκσυγχρονισμό εγκατάστασης είναι επιλέξιμη.

3.1. Οι δαπάνες συντήρησης / επισκευής εξοπλισμού είναι μη επιλέξιμες.

4. Αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού: Οι δαπάνες αγοράς μεταχειρισμένου εξοπλισμού δεν είναι επιλέξιμες.

5. Μεταφορικά μέσα: τα μεταφορικά μέσα είναι επιλέξιμα για συγχρηματοδότηση όταν συνδέονται άμεσα με την πράξη και αναφέρονται συγκεκριμένα στην απόφαση ένταξης.

6. Ανταλλακτικά ως πάγιος εξοπλισμός: Οι δαπάνες προμήθειας ανταλλακτικών είναι επιλέξιμες εφόσον, αυτά είναι παρελκόμενα των κύριων εξαρτημάτων του εξοπλισμού που προμηθεύεται, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα τους για την ομαλή λειτουργία τους σύμφωνα με τους όρους προμήθειας του εξοπλισμού που προσφέρει ο προμηθευτής και δεν υπερβαίνουν, σε ποσοστό, το 10% της δαπάνης απόκτησης του υπό προμήθεια εξοπλισμού.

7. Ιδιοπαραγωγές και Αυτοπαραδόσεις: Στις περιπτώσεις που κατά την εκτέλεση μιας πράξης κρατικών ενισχύσεων προβλέπεται ιδιοπαραγωγή παγίων, οι σχετικές δαπάνες που πραγματοποιεί ο δικαιούχος είναι επιλέξιμες εφόσον τηρούνται τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Ως επιλέξιμες δαπάνες ορίζονται οι πραγματικές δαπάνες στις οποίες υποβάλλεται ο δικαιούχος. Σε περίπτωση που η λογιστική απεικόνιση των δαπανών είναι χαμηλότερου ύψους των πραγματικών δαπανών, ως επιλέξιμες δαπάνες ορίζονται οι δαπάνες που προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική τους απεικόνιση.

8. Αγορά άυλων παγίων στοιχείων: Η αγορά και η χρήση άυλων παγίων στοιχείων, όπως διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας είναι επιλέξιμη εφόσον είναι απαραίτητη για την εκτέλεση της πράξης.

Β. Οι δαπάνες απόκτησης παγίων στοιχείων δεν είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ.

Άρθρο 27

Αποσβέσεις παγίων

1. Οι δαπάνες για την απόσβεση των περιουσιακών στοιχείων επίπλωσης, εξοπλισμού, οχημάτων, υποδομής, ακινήτων και γηπέδων τα οποία διατίθενται αποκλειστικά για τη διάρκεια μιας πράξης είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(α) εθνικές ή κοινοτικές επιχορηγήσεις δεν συνέβαλαν στην αγορά τους

(β) υπολογίζονται με τους κατάλληλους λογιστικούς κανόνες, και

(γ) αφορούν αποκλειστικά την περίοδο υλοποίησης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης.

2. Οι δαπάνες για αποσβέσεις είναι επιλέξιμες αυστηρά για την χρονική περίοδο που τα πάγια χρησιμοποι-

ούνται για τους σκοπούς της πράξης και σε κάθε περίπτωση εντός της περιόδου συγχρηματοδότησης της πράξης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την αναγνώριση ως δαπανών των αποσβέσεων είναι η τήρηση από τον δικαιούχο του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου και οι αποσβέσεις να αποτελούν στοιχείο λειτουργικού κόστους μη ενσωματωμένου.

3. Οι δαπάνες για αποσβέσεις ακινήτων ή εξοπλισμού που συνδέονται άμεσα με τους στόχους της πράξης είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι όροι της παραγράφου 1.

Άρθρο 28

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, λοιποί φόροι και επιβαρύνσεις

1. Φόρος Προστιθέμενης Αξίας: Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη μόνον εφόσον βαρύνει πραγματικά και οριστικά τον δικαιούχο. Ειδικότερα:

(α) Δεν είναι επιλέξιμος ο ΦΠΑ του δικαιούχου εφόσον αυτός έχει με οποιονδήποτε τρόπο έσοδα υπαγόμενα σε ΦΠΑ σύμφωνα με το καθεστώς που έχει υπαχθεί στη μερίδα ΦΠΑ στην αρμόδια. Κατ'εξαίρεση είναι επιλέξιμος ο ΦΠΑ στις περιπτώσεις που δεν δημιουργούνται έσοδα φορολογητέα κατά την υλοποίηση της πράξης ή μετά την ολοκλήρωσή της ή παρότι δημιουργούνται έσοδα αφορούν μη φορολογητέα δραστηριότητα. Η επιβεβαίωση ότι η σχετική δραστηριότητα είναι μη φορολογητέα δίδεται από το σύστημα TAXIS. Σε κάθε περίπτωση εφόσον ο ΦΠΑ είναι απαιτητός για επιστροφή ή συμψηφισμό δεν είναι επιλέξιμος.

(β) Επίσης δεν είναι επιλέξιμος ο ΦΠΑ δικαιούχου που υπόκειται σε καθεστώς κατ' αποκοπήν φόρου ή ποσοστού έκπτωσης.

2. Κρατήσεις υπέρ τρίτων

(α) Η καταβολή των δαπανών στους δικαιούχους γίνεται στο ακέραιο και κανένα ποσό δεν αφαιρείται ούτε παρακρατείται, ούτε εισπράττεται οποιαδήποτε ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμο αποτελέσματος, το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των ποσών αυτών για τους δικαιούχους συμπεριλαμβανομένων των οφειλών προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία.

(β) Κρατήσεις υπέρ τρίτων που πραγματοποιούνται από τους δικαιούχους για λογαριασμό τρίτων είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον καταβάλλεται στους τρίτους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Δεν είναι επιλέξιμες οι κρατήσεις υπέρ του ίδιου του δικαιούχου ή για λογαριασμό του ή παρακρατήσεις που επιστρέφουν στο δικαιούχο με οποιοδήποτε τρόπο.

(γ) Στις περιπτώσεις προκαταβολής ή ενδιάμεσης πληρωμής δικαιούχων πράξεων κρατικών ενισχύσεων δεν είναι δυνατή η παρακράτηση μέρους ή του συνόλου της δημόσιας επιχορήγησης για οφειλές του δικαιούχου της ενίσχυσης στο δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία.

(δ) Για την πληρωμή των δικαιούχων πράξεων κρατικών ενισχύσεων δεν απαιτείται η προσκόμιση φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, αλλά βεβαίωση απόδοσης παρακρατημένων φόρων και ασφαλιστικών εισφορών.

Άρθρο 29

Χρηματοδοτική μίσθωση

1. Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι επιλέξιμες δαπάνες

εφόσον αιτιολογούνται για την υλοποίηση του έργου και με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

1.1. Ο μισθωτής είναι ο άμεσος δικαιούχος της κοινοτικής συγχρηματοδότησης.

1.2. Τα μισθώματα που καταβάλλει ο μισθωτής στον εκμισθωτή, συνοδευόμενα από εξοφλημένο τιμολόγιο ή λογιστικό έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος, αποτελούν τη δαπάνη που είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση.

1.3. Σε περίπτωση σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης που περιλαμβάνει ρήτρα αγοράς ή προβλέπει ελάχιστη περίοδο χρηματοδοτικής μίσθωσης ίση με τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του πάγιου στοιχείου που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, το ανώτατο ποσό που είναι επιλέξιμο για την κοινοτική συγχρηματοδότηση δεν πρέπει να υπερβαίνει την καθαρή αγοραία αξία του εκμισθούμενου πάγιου στοιχείου. Οι άλλες δαπάνες που σχετίζονται με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (φόροι, περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, κόστος αναχρηματοδότησης, γενικά έξοδα, έξοδα ασφαλίστων κ.λπ.) δεν είναι επιλέξιμες.

1.4. Η κοινοτική ενίσχυση για τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που αναφέρονται στο σημείο 1.3 καταβάλλεται στον μισθωτή σε μία ή περισσότερες δόσεις ανάλογα με τα μισθώματα που έχουν πραγματικά καταβληθεί. Εάν η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης λήγει μετά την τελική ημερομηνία έως την οποία λαμβάνονται υπόψη οι πληρωμές στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος, θεωρούνται επιλέξιμες μόνον οι δαπάνες για τα ληξιπρόθεσμα μισθώματα που καταβλήθηκαν από τον μισθωτή έως την τελική ημερομηνία των πληρωμών στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

1.5. Σε περίπτωση συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς και των οποίων η διάρκεια είναι μικρότερη από τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του πάγιου στοιχείου που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθώματα είναι επιλέξιμα για κοινοτική συγχρηματοδότηση κατ' αναλογία προς την περίοδο της επιλέξιμης πράξης. Ωστόσο, ο μισθωτής πρέπει να μπορεί να αποδεικνύει ότι η χρηματοδοτική μίσθωση είναι η πλέον αποτελεσματική από πλευράς κόστους μέθοδος για την απόκτηση της χρήσης του εξοπλισμού. Εάν η χρησιμοποίηση εναλλακτικής μεθόδου (π.χ. η μίσθωση του εξοπλισμού) συνεπαγόταν χαμηλότερο κόστος, το επιπλέον κόστος αφαιρείται από την επιλέξιμη δαπάνη.

Άρθρο 30

Χρηματοοικονομικά έξοδα, τραπεζικά έξοδα και άλλες επιβαρύνσεις του δικαιούχου

1. Οι χρεωστικοί τόκοι, οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έξοδα συναλλάγματος και οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, καθώς και τα λοιπά καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα του δικαιούχου δεν είναι επιλέξιμα. Οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών που διενεργούνται στο πλαίσιο της πράξης, δύνανται να συμψηφίζονται με τυχόν πιστωτικούς τόκους που προκύπτουν από τη διαχείριση του τραπεζικού λογαριασμού της πράξης.

2. Για τους δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων οι επι-

δοτήσεις επιτοκίων και τόκων δανείων είναι επιλέξιμες σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στην απόφαση έγκρισης χρηματοδότησης.

3. Τα τραπεζικά έξοδα για το άνοιγμα και την τήρηση λογαριασμών είναι επιλέξιμες δαπάνες, εφόσον απαιτείται από τους όρους χρηματοδότησης της πράξης το άνοιγμα χωριστού λογαριασμού.

4. Οι αμοιβές νομικών συμβούλων, συμβολαιογράφων, τεχνικών ή χρηματοοικονομικών εμπειρογνομόνων είναι επιλέξιμες εφόσον συνδέονται άμεσα με την εκτέλεση της πράξης και είναι αναγκαίες για την προετοιμασία και την εκτέλεσή της.

5. Τα έξοδα παρακολούθησης και ελέγχου είναι επιλέξιμες δαπάνες εφ' όσον σχετίζονται με απαιτήσεις που η διαχειριστική αρχή θέτει στον δικαιούχο, οι οποίες είναι επιπρόσθετες των καθηκόντων του και προβλέπονται στον προϋπολογισμό που εγκρίνεται με την απόφαση ένταξης.

6. Τα έξοδα εγγυήσεων που παρέχονται από τράπεζες ή άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, είναι επιλέξιμες δαπάνες εφόσον οι εγγυήσεις προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία ως απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση της πράξης.

7. Οι δαπάνες για πρόστιμα, χρηματικές ποινές και έξοδα για την επίλυση διαφορών δεν είναι επιλέξιμες.

Άρθρο 31

Έμμεσα Έξοδα - Κατ' αποκοπή ποσά

1. Τα γενικά (έμμεσα) έξοδα είναι επιλέξιμες δαπάνες εάν είναι στοιχείο του πραγματικού κόστους για την εκτέλεση της πράξης που συγχρηματοδοτείται από τα διαρθρωτικά ταμεία και εάν καταλογίζονται στην πράξη αυτή κατ' αναλογία, σύμφωνα με δίκαιη και δεόντως αιτιολογημένη μέθοδο κατανομής.

2. Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων ορίζεται το μέγιστο ύψος των έμμεσων δαπανών καθώς και η μεθοδολογία προσδιορισμού απολογιστικά των έμμεσων δαπανών που βαρύνουν την πράξη.

3. Στις περιπτώσεις πράξεων συγχρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ή το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο που υλοποιούνται από δικαιούχους με ίδια μέσα πέραν των άμεσα συνδεδεμένων με το έργο δαπανών είναι επιλέξιμες και οι ακόλουθες δαπάνες χωρίς υποβολή των αντίστοιχων δικαιολογητικών εγγράφων ή ισοδύναμων λογιστικών στοιχείων πραγματοποίησης της σχετικής δαπάνης και υπό τις ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπονται παρακάτω:

3.1 Τα γενικά έξοδα του δικαιούχου που συνδέονται με το χρηματοδοτούμενο έργο, τα οποία υπολογίζονται ως σταθερό ποσοστό των επιλέξιμων άμεσων δαπανών, και μέχρι 20% αυτών, Η καταχώρηση στο ΟΠΣ των δαπανών αυτών κ διενεργείται ταυτόχρονα με την καταχώρηση των άμεσων δαπανών χωρίς προσκόμιση αναλυτικών δικαιολογητικών (έμμεσες δαπάνες). Κάθε μείωση των επιλέξιμων άμεσων δαπανών υλοποίησης της πράξης μειώνει αντίστοιχα και τις επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες που δηλώνονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα.

3.2 Οι δαπάνες οι οποίες υπολογίζονται με την εφαρμογή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους. Η καταχώρηση στο ΟΠΣ των δαπανών αυτών διενεργείται μετά την επαλήθευση των ποσοτήτων φυσικού αντικει-

μένου που υλοποιήθηκε, βάσει των οποίων υπολογίζονται οι σχετικές επιλέξιμες δαπάνες.

3.3 Κατ' αποκοπή ποσά ύψους μέχρι 50.000 ευρώ συνολικά ανά πράξη, για την κάλυψη των αναγκών δαπανών για την εκτέλεση μέρους ή του συνόλου μιας συγχρηματοδοτούμενης πράξης που αποτελεί ολοκληρωμένο φυσικό αντικείμενο. Η καταχώρηση στο ΟΠΣ του κάθε ποσού διενεργείται μετά την επαλήθευση του φυσικού αντικείμενου που αντιστοιχεί στο κάθε κατ' αποκοπή ποσόν σύμφωνα με τα περιγραφόμενα στην απόφαση ένταξης της πράξης ή στο σύμφωνο αποδοχής όρων.

3.4 Τα ποσοστά για τον υπολογισμό έμμεσων δαπανών, οι τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους και τα κατ' αποκοπή ποσά προσδιορίζονται στην απόφαση ένταξης πράξης.

3.5 Οι επιλογές που αναφέρονται στα σημεία 3.1,3.2 και 3.3 μπορούν να συνδυάζονται μόνον στην περίπτωση που κάθε μία από αυτές καλύπτει διαφορετικές κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών του ίδιου έργου ή στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται για διαφορετικά έργα στο πλαίσιο της ίδιας πράξης. Οι ίδιες κατηγορίες δαπανών δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο υπολογισμού σε περισσότερα από ένα εκ των παραπάνω σημείων.

4. Με όμοια με την παρούσα απόφαση προσδιορίζονται η μεθοδολογία υπολογισμού και τα ποσοστά του σημείου 3.1, η μεθοδολογία υπολογισμού και οι κλίμακες του μοναδιαίου κόστους του σημείου 3.2. και η μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους των δαπανών του σημείου 3.3.

Άρθρο 32

Δαπάνες προσωπικού

1. Οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού που καταβάλλονται στα συμμετέχοντα σε πράξη φυσικά πρόσωπα, και πιστοποιούνται από τον δικαιούχο βάσει κατάλληλων δικαιολογητικών εγγράφων τα οποία καθιστούν εφικτή την εξακριβωση του πραγματικού κόστους που καταβλήθηκε, αντιστοιχούν σε πραγματικά παραδοτέα για την συγχρηματοδοτούμενη πράξη και προβλέπονται στην εγκεκριμένη αίτηση χρηματοδότησης της πράξης αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες εάν πληρούν τους ακόλουθους όρους:

1.1 Οι δαπάνες του προσωπικού πλήρους ή μερικής απασχόλησης που καλύπτεται από συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, αορίστου χρόνου ή συμβάσεις έργου στις οποίες εξειδικεύεται η φύση της προσφερόμενης εργασίας σε σχέση με το συγχρηματοδοτούμενο έργο είναι επιλέξιμες.

1.2 Οι δαπάνες του τακτικού προσωπικού σχετικά με την προπαρασκευή ή υλοποίηση μιας πράξης, οι οποίες καταβάλλονται από μια δημόσια αρχή που είναι και δικαιούχος και υλοποιεί μια πράξη για δικό της λογαριασμό χωρίς προσφυγή σε εξωτερικούς αναδόχους, είναι επιλέξιμες εάν αιτιολογείται η εκτέλεση των καθηκόντων τους σύμφωνα με τους στόχους της συγχρηματοδοτούμενης πράξης και τους όρους της παρούσας απόφασης. Οι δαπάνες του τακτικού προσωπικού για τις συνήθεις δραστηριότητες του δικαιούχου δεν είναι επιλέξιμες.

1.3 Η πρόσληψη τυχόν πρόσθετου προσωπικού για τις ανάγκες του έργου με οποιαδήποτε σχέση, γίνεται τηρώντας την ισχύουσα νομοθεσία και τις γενικές αρχές

της συνθήκης ΕΚ και ειδικά την αρχή της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της ισότητας των φύλων και της διαφάνειας.

1.4 Οι δαπάνες προσωπικού είναι επιλέξιμες μέχρι του ποσού που προσδιορίζεται στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων και είναι ανάλογες της εμπειρίας και θέσης του.

2. Οι δαπάνες του προσωπικού υπολογίζονται βάσει των συνολικών αποδοχών του προσωπικού συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των επιδομάτων που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου, όταν αυτός είναι δημόσιος φορέας.

3. Επιπλέον αποδοχές που δεν προβλέπονται στη σύμβαση εργασίας και καταβάλλονται κατά περίπτωση (ad hoc) δεν είναι επιλέξιμες.

4. Οι δαπάνες για υπερωριακή αποζημίωση του προσωπικού είναι επιλέξιμες εφόσον καταβάλλονται για εργασία που παρασχέθηκε πέραν του κανονικού ωραρίου εργασίας. Οι δαπάνες αυτές θα πρέπει να τεκμηριώνονται με μισθολογικές καταστάσεις του φορέα.

5. Για την τεκμηρίωση των δαπανών που βαρύνουν τη συγχρηματοδοτούμενη πράξη και οι οποίες καταβάλλονται στο προσωπικό απαιτείται:

5.1 Απόφαση της διοίκησης του δικαιούχου με την οποία καθορίζεται η ομάδα έργου του φορέα και η οποία περιλαμβάνει σαφή αναφορά στο συνολικό προσωπικό που θα ασχοληθεί με το έργο, στον καταμερισμό των καθηκόντων τους, στον επιμερισμό του χρόνου απασχόλησής τους, στον υπεύθυνο του έργου και στον ή στους υπεύθυνους για την παραλαβή των επιμέρους εργασιών/παραδοτέων και στον ή στους υπεύθυνους για την πληρωμή τους.

5.2 Μηνιαία αναλυτικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης, στα οποία θα αποτυπώνονται σε επίπεδο φυσικού προσώπου οι πραγματικές ώρες απασχόλησης ανά ημέρα, ο τόπος παροχής της εργασίας και το αντικείμενο, υπογεγραμμένα από τον εργαζόμενο, τον υπεύθυνο της διοίκησης του φορέα και τον υπεύθυνο της δράσης.

5.3 Στοιχεία συνολικής απασχόλησης ανά μήνα και ημέρα για κάθε φυσικό πρόσωπο που απασχολείται στις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις, τα οποία υποβάλλονται κατά τη λήξη της περιόδου απολογισμού σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, υπογεγραμμένα από το νόμιμο εκπρόσωπο του δικαιούχου και το φυσικό πρόσωπο.

5.4 Υπεύθυνη δήλωση του νομίμου εκπροσώπου του δικαιούχου ότι τα στοιχεία συνολικής απασχόλησης ανά μήνα, ημέρα και φυσικό πρόσωπο είναι ακριβή, οι δαπάνες αφορούν τα συγκεκριμένα έργα και δεν έχουν χρηματοδοτηθεί από άλλη πηγή, εθνική ή κοινοτική.

5.5 Εκθέσεις για το παραχθέν έργο την αντίστοιχη περίοδο.

5.6 Ο υπολογισμός του κόστους του επιμεριζόμενου προσωπικού γίνεται με βάση τον συνολικό πραγματικό χρόνο απασχόλησης και το συνολικό κόστος μισθοδοσίας για τον φορέα.

Άρθρο 33

Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής

1. Οι δαπάνες για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, πληροφόρησης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων καθώς και δραστηριότητες

για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για την υλοποίηση των Ταμείων είναι επιλέξιμες εφόσον δεν υπερβαίνουν τα ποσά που προβλέπεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και στο σύνολό τους στο όριο του 4% του συνολικού ποσού των διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής που διατίθεται την περίοδο 2007-2013 για τις περιφέρειες των στόχων «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση».

2. Οι δαπάνες των Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης, στους οποίους έχουν εκχωρηθεί αρμοδιότητες διαχείρισης κατηγοριών πράξεων είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο της Τεχνικής Υποστήριξης της Εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες για τις ενέργειες τεχνικής υποστήριξης της εφαρμογής αφορούν τις ενέργειες τεχνικής βοήθειας-στήριξης, οι οποίες περιέχονται στο παράρτημα του π.δ. 4/2000 (ΦΕΚ 3/Α'/14.01.2002) προσαρμοζόμενες αναλόγως για την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Άρθρο 34

Μέσα Χρηματοοικονομικής Συνδρομής

1. Το κόστος διαχείρισης στο πλαίσιο των μέσων χρηματοδοτικής τεχνικής για επιχειρήσεις, κυρίως μικρομεσαίες, όπως ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων, ταμεία εγγυήσεων και δανειοδοτήσεων, και για ταμεία αστικής ανάπτυξης, δηλαδή ταμεία που επενδύουν σε συμπράξεις μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένο σχέδιο για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, είναι επιλέξιμο, δεν μπορεί όμως να υπερβαίνει, σε ετήσιο μέσο όρο για τη διάρκεια της συνδρομής, τα εξής ποσοστά:

(α) το 2% του κεφαλαίου που παρέχεται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα στα ταμεία κεφαλαίων, ή του κεφαλαίου που παρέχεται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα ή το ταμείο κεφαλαίων στα ταμεία εγγυήσεων.

(β) το 3% του κεφαλαίου που παρέχεται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα ή το ταμείο κεφαλαίων στο μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, με εξαίρεση τα μέσα μικροπίστωσης που απευθύνονται σε πολύ μικρές επιχειρήσεις.

(γ) το 4% του κεφαλαίου που παρέχεται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα ή το ταμείο κεφαλαίων στα μέσα μικροπίστωσης που απευθύνονται σε πολύ μικρές επιχειρήσεις.

2. Το κόστος διαχείρισης δύναται να υπερβεί τα παραπάνω ποσοστά μόνον εάν αυτό αποδειχθεί αναγκαίο μετά τη διαδικασία υποβολής προσφορών.

Άρθρο 35

Έργα που παράγουν έσοδα

1. Ως έργο που παράγει έσοδα νοείται κάθε πράξη που περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομή της οποίας η χρήση υπόκειται σε τέλη τα οποία βαρύνουν άμεσα τους χρήστες ή κάθε πράξη που περιλαμβάνει την πώληση ή τη μίσθωση γης ή κτιρίων ή οιαδήποτε άλλη παροχή υπηρεσιών έναντι πληρωμής ανεξάρτητα ποιος εισπράττει τα έσοδα αυτά ο δικαιούχος ή τρίτος. Από τα έργα αυτά εξαιρούνται τα έργα κρατικών ενισχύσεων και τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

2. Η επιλέξιμη δαπάνη για έργα που παράγουν έσοδα δεν υπερβαίνει την τρέχουσα αξία του επενδυτικού κό-

στους μείον την τρέχουσα αξία των καθαρών εσόδων από την επένδυση για συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς για επενδύσεις σε υποδομή ή άλλα έργα στα οποία είναι δυνατή η εκ των προτέρων αντικειμενική εκτίμηση των εσόδων.

3. Στις περιπτώσεις που δεν είναι αντικειμενικά δυνατή η εκ των προτέρων εκτίμηση των εσόδων, τα παραγόμενα εντός πέντε ετών από την ολοκλήρωση της πράξης έσοδα αφαιρούνται από τη δαπάνη που δηλώνεται στην Επιτροπή.

4. Οι παράγραφοι 2 και 3 εφαρμόζονται μόνο για τις πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής, των οποίων το συνολικό κόστος δεν υπερβαίνει το 1.000.000 ευρώ.

Άρθρο 36

Πράξεις που υλοποιούνται με ίδια μέσα

1. Ως πράξεις που υλοποιούνται με ίδια μέσα νοούνται οι περιπτώσεις εκτέλεσης μέρους ή του συνόλου των πράξεων από τον ίδιο το δικαιούχο. Επιλέξιμες δαπάνες σε πράξεις που υλοποιούνται με ίδια μέσα είναι οι δαπάνες που πραγματοποιεί ο δικαιούχος για την επίτευξη των στόχων της πράξης.

2. Οι δαπάνες αποσβέσεων και μίσθωσης είναι επιλέξιμες σύμφωνα με τους όρους που περιγράφονται στην παρούσα.

3. Οι δαπάνες για προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών που γίνονται αποκλειστικά για την εκτέλεση της πράξης είναι επιλέξιμες.

4. Οι δαπάνες του άρθρου 31 είναι επιλέξιμες σύμφωνα με τους όρους που περιγράφονται στην απόφαση ένταξης.

Άρθρο 37

Αμοιβές συμβάσεων που δεν συνδέονται με παραδοτέα της πράξης

1. Οι δαπάνες που σχετίζονται με συμβάσεις που έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους εκτέλεσης της πράξης χωρίς να αποφέρουν ανάλογη προστιθέμενη αξία δεν είναι επιλέξιμες.

2. Οι αμοιβές συμβάσεων που εκφράζονται ως ποσοστό του συνολικού κόστους της πράξης δεν είναι επιλέξιμες.

Άρθρο 38

Δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών

1. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών αξίας μεγαλύτερης των 15.000 ευρώ και μικρότερης των κατώτερων ορίων που θέτουν τα π.δ. 60/2007 και π.δ. 59/2007 καθώς και οι δαπάνες των συμβάσεων υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα II Β του π.δ. 60/2007 και στο παράρτημα XVII Β του π.δ. 59/2007 είναι επιλέξιμες εφόσον έχει προηγηθεί η ανάρτηση της περιληπτικής προκήρυξης για 15 τουλάχιστον ημέρες στην ιστοσελίδα του δικαιούχου ή/και της οικείας διαχειριστικής αρχής ή ενδιάμεσης διαχειριστικής αρχής ή/και του φορέα που αυτοί υπάγονται ή έχει προηγηθεί προσήκων βαθμός δημοσιότητας. Η υποχρέωση ανάρτησης στην ιστοσελίδα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που εθνικές διατάξεις προβλέπουν διαδικασία δημοσιότητας σε μέσα πανελληνίας κυκλοφορίας.

2. Η περιληπτική προκήρυξη περιλαμβάνει σύντομη

περιγραφή των ουσιαστών στοιχείων της προς ανάθεση σύμβασης και της μεθόδου ανάθεσης.

3. Η διάταξη της παραγράφου 1 ισχύει για τις συμβάσεις που θα ανατεθούν ένα μήνα μετά τη δημοσίευση της παρούσης.

4. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού αυτών, οι οποίες αφορούν εργασίες οι οποίες προέκυψαν μετά από ουσιαστική τροποποίηση των όρων της αρχικής σύμβασης δεν είναι επιλέξιμες. Ως ουσιαστική τροποποίηση των όρων της αρχικής σύμβασης νοούνται σωρευτικά τα ακόλουθα:

(α) η μεταβολή των κύριων συνιστώντων στοιχείων της ή η ουσιαστική τροποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών ή η μεταβολή σημαντικών λειτουργικών ή ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραδοτέων της σύμβασης ή η κατάργηση ομάδας εργασιών ή παραδοτέου ή άλλου διακριτού μέρους της σύμβασης

(β) η αύξηση ή μείωση του προϋπολογισμού μιας ομάδας εργασιών ή παραδοτέου ή άλλου διακριτού μέρους της σύμβασης άνω του 10% του συνολικού αρχικού προϋπολογισμού της σύμβασης.

Άρθρο 39

Δαπάνες ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ανανεώσιμης ενέργειας στις υπάρχουσες κατοικίες

1. Οι δαπάνες για τις αναβαθμίσεις της ενεργειακής απόδοσης και για τη χρήση της ανανεώσιμης ενέργειας στις υπάρχουσες κατοικίες είναι επιλέξιμες σύμφωνα με τους όρους της οικείας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

2. Στις προσκλήσεις προσδιορίζονται τα κριτήρια των επιλέξιμων κατοικιών στα οποία μπορεί να λαμβάνονται μεταξύ άλλων υπόψη, οι αντικειμενικές αξίες των κτιρίων, ή οι τιμές ζώνης ή το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κ.λπ. Στις περιπτώσεις μικρής κλίμακας χρηματοδοτήσεων, για τις οποίες η εθνική και κοινοτική επιχορήγηση δεν υπερβαίνει τα 1.000 € ανά ωφελούμενο, δύναται να είναι επιλέξιμες όλες οι κατοικίες.

3. Η ισχύς του παρόντος άρθρου αρχίζει από την έναρξη ισχύος του Κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 397/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, δηλαδή από την 10η Ιουνίου 2009.

Άρθρο 40

Συνεισφορές σε είδος

1. Οι συνεισφορές σε είδος είναι επιλέξιμες δαπάνες εάν πληρούν τους ακόλουθους όρους:

1.1 συνίστανται στην παροχή εδαφικών εκτάσεων ή ακινήτων, εξοπλισμού ή πρώτων υλών, ερευνητικής ή

επαγγελματικής εργασίας ή μη αμειβόμενης εθελοντικής εργασίας

1.2 η αξία τους μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανεξάρτητης αξιολόγησης και ελέγχου

1.3 η εδαφική έκταση, το ακίνητο ή ο εξοπλισμός είναι σύμφωνη με τους όρους που ισχύουν για την αγορά εδαφικών εκτάσεων και κτιρίων και η απόκτησή τους δεν έχει συγχρηματοδοτηθεί από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους.

2. Στην περίπτωση παροχής εδαφικών εκτάσεων ή ακινήτων, η αξία τους πιστοποιείται από ανεξάρτητο εξειδικευμένο εκτιμητή ή από επίσημο εγκεκριμένο επίσημο φορέα. Στην περίπτωση μη αμειβόμενης εθελοντικής, η αξία της εργασίας αυτής προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο που αναλώθηκε και τα ωρομίσθια και ημερομίσθια που καταβάλλονται για την πραγματοποίηση αντίστοιχης εργασίας.

3. Στην περίπτωση συνεισφορών σε είδος η συγχρηματοδότηση από τα ταμεία δεν μπορεί να υπερβαίνει τη συνολική επιλέξιμη δαπάνη μη συμπεριλαμβανομένης της αξίας των συνεισφορών αυτών. Οι συνεισφορές σε είδος μειώνουν ισόποσα τις χορηγούμενες από το Π.Δ.Ε. πιστώσεις στο Δικαιούχο.

4. Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων ισχύουν οι ειδικότεροι όροι του καθεστώτος ενίσχυσης.

Άρθρο 41

Λοιπά είδη δαπανών

1. Οι δαπάνες για τις υπερκείμενες κατασκευές στις εδαφικές εκτάσεις που αγοράζονται ή η καθαίρεση των υπερκείμενων είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση εφόσον είναι απαραίτητες για την εκτέλεση της πράξης. Οι δαπάνες των παραπάνω περιπτώσεων, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, δύναται να υπερβούν το 5% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης πέραν του προβλεπόμενου από την παράγραφο 1γ του άρθρου 26, ορίου του 10% δεδομένου ότι δεν συνιστούν αξία εδαφικής έκτασης.

2. Οι δαπάνες για τη χορήγηση δουλείας δίδου στον τόπο του έργου, κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του, οι αποζημιώσεις απώλειας της συγκομιδής και η αποκατάσταση των ζημιών, είναι επιλέξιμες εφόσον κρίνονται απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης.

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης με την επιφύλαξη του άρθρου 39.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Σεπτεμβρίου 2009

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

* 0 2 0 1 9 5 7 0 9 0 9 0 0 1 2 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr